

MUZEUL SĂTESC – O POARTĂ SPRE VIITOR

MARIA LOBONȚ PUȘCAȘ

De-a lungul anilor, specialiștii au reușit să facă cunoscut faptul că muzeul în general este o instituție științifică cu un caracter pluridisciplinar, o instituție care are menirea de a cerceta, conserva și valorifica pentru publicul larg patrimoniul documentar sau cultural pe care îl are spre păstrare. Conservarea și cercetarea patrimoniului muzeal se face în vederea instruirii publicului vizitator prezent și viitor, muzeul având o puternică responsabilitate socială și istorică. Pentru a evita transformarea unui muzeu într-o „colecție mută”, trebuie să se desfășoare muncă de cercetare și conservare-restaurare, care permite apoi ca muzeul să își îndeplinească misiunea de educator și de trezorier al moștenirii culturale.¹

Muzeul reprezintă o oglindă a comunității, a identității și aspirațiilor acesteia, o sursă de mândrie locală și o expresie nemijlocită a vitalității culturale și intelectuale a publicului său.

Muzeul Județean Satu-Mare încearcă să își îndeplinească rolul major care îi revine, în societatea românească contemporană, și anume de a tezauriza și proteja valorile culturale, de a face cunoscută creația materială și spirituală specifică nord-vestului românesc, într-o viziune pluriethnică și interdisciplinară. Sprijină determinarea identității culturale, particular etnice și comunitar europene, având ca scop evidențierea multiethnicității unei regiuni europene, cu o conviețuire pluriethnică.

În acest sens înființarea muzeelor sătești și conservarea in situ a unor obiective de arhitectură tradițională, oferă șansa păstrării tradiției populare, conservarea valorilor materiale și spirituale, dar mai ales popularizarea culturii populare, aparținând atât populațiilor minoritare cât și a populației majoritare, mai mult oferă șansa de valorificare a tot ceea ce înseamnă creație materială și spirituală.

Aceste muzee locale, sătești, oferă noi spații de expunere, astfel obiecte care din lipsa spațiului expozițional nu au fost niciodată făcute cunoscute publicului vizitator, acum fac parte din expozițiile acestor obiective muzeale.

Organizarea acestor muzee a fost susținută de comunitățile în care au luat naștere, astfel mare parte din obiecte au fost donate de către localnici.

Obiective cu valoare artistică și etnografică, aceste gospodării țărănești deosebite, conservate in situ cu tot inventarul inițial (mobilier, textile, ceramică, unelte, construcții auxiliare etc.), oferă posibilitatea perceperii unui adevărat

---

¹ Hudson Kenneth, *O istorie socială a muzeelor*, p. 8.

ansamblu arhitectural, ceea ce vizitatorul nu poate vedea și nici nu poate înțelege într-o expoziție pavilionară.

Și dacă am vorbit despre muzeele sătești din jud. Satu-Mare, vom încerca să facem o scurtă prezentare a acestora:

Casa memorială „Dr. Vasile Lucaciu” – în localitatea Apa- casa țărănească, acoperită cu paie, formată din două camere și o tindă, păstrează și azi spiritul marelui preot și cărturar; aici sunt expuse fotografiile, documente și obiecte personale ale marelui cărturar.

Complexul memorial „Ady Endre” – din localitatea care poartă numele poetului încă din anul 1957. Casa veche țărănească în care s-a născut poetul, curia, filegoria, statuia poetului, încearcă o reconstituire a atmosferei din epoca în care s-a născut și a trăit poetul, fiind expuse obiecte ce i-au aparținut. În perioada 2000-2001 s-au reorganizat interioarele; în casa veche, compusă din două camere și tindă, era expus patul în care s-a născut poetul, în casa nouă, din lipsa obiectelor originale, sunt reconstituite două încăperi, sufrageria și camera poetului, iar celelalte încăperi sunt utilizate ca spații expoziționale, cu ajutorul cărora se încercă realizarea unei prezentări a vieții și activității poetului.²

Casa memorială „Dr. Aloisie Tăutu” din localitatea Valea Vinului. Într-o clădire deosebită de la începutul secolului XX, sunt expuse obiecte personale ale monseniorului A. Tăutu, cărți obiecte de cult, fotografii, mobilier-masa de lucru a acestuia, o mobilă de sufragerie și un dormitor cu furnir din lemn de lămâi.

Muzeul șvăbesc din localitatea Petrești, este amenajat într-o gospodărie specifică arhitecturii șvăbești – casa mare cu un singur cat și latura îngustă spre stradă, șura – care adăpostește mai multe anexe gospodărești, de dimensiuni impresionante; are două porți mari spre curte dar și spre grădină, pe laturile înguste. Șura este acoperită cu stuf. Amenajarea interiorului casei redă modul de viață al șvabilor sătmăreni.

Muzeul moșilor din localitatea Scărișoara Nouă-organizat la inițiativa localnicilor, coloniști din Munții Apuseni, într-o casă cu șase încăperi în care s-au amenajat: un interior țărănesc, o sală care face prezentarea industriei casnice, o altă a ceramici, apoi a ocupațiilor țărănești, a atelierelor meșteșugărești și un depozit. Aici este prezent spiritul moșilor din Apuseni influențat de specificul zonei Sătmarului atât în viața spirituală cât și în cea materială.

Muzeul maghiar din localitatea Bogdand este găzduit de o casă construită în jurul anilor 1880-1885, cu două camere și tindă și târnaț, camera curată la stradă și camera în care trăia de obicei familia spre curte. La amenajarea muzeistică a casei s-a încercat o reconstituire a tipului de casă specifică populației maghiare ce locuiește în această zonă.³

² Bura, L., Ciubotă V., *Complexul Muzeal Ady Endre*.

³ Olteanu, D., *Muzee de Etnografie din județul Satu Mare*.

Gospodăria codrenească din localitatea Chilia, o gospodărie specifică zonei Codru, compusă din casă, șură „pe două laturi”⁴, găbănaș, și coteț de păsări.

Casa țărănească din localitatea Călinești-Oaș construită în anul 1727, este specifică zonei Oașului, casa veche bicelulară de secol XVIII⁵, are o casă (cameră de locuit), tinda, cămara și târnațul cu doi stâlpi din stejar. Acoperișul casei este din paie în patru ape. Această casă țărănească păstrează aerul arhaic al satului tradițional românesc din N-Vestul Transilvaniei.

Muzeul sătesc ca spațiu de dialog comunitar și intercultural, contribuie la definirea culturii specifice ca un act de implicare colectivă. Muzeul oferă deschiderea spre universal, prin depășirea viziunilor culturale segmentare printr-un demers interdisciplinar, un demers de cunoaștere a identităților prin ceea ce este specific și comun, prin ce se aseamănă și cum se diferențiază profile etno-culturale, tinzând să apropie persoane și culturi – exprimând unitatea valorilor cultural europene.

Muzeele sătești oferă șansa muzeografilor dar și cadrelor didactice (din localitățile unde funcționează), de a desfășura programe de pedagogie muzeală, oferind participanților șansa de percepe mult mai ușor cultura și civilizația populară, aceste muzee reprezentând de fapt o alternativă a expozițiilor pavilionare, o poartă spre viitorul societății contemporane.

Triunghiul muzeu – școală – societate civilă, alcătuiește un complex unitar ce acționează înspre formare comunitară și civică – permițând individului să depășească identitățile culturale particulare și să intre într-o formulă culturală europeană.

Pe scurt în contextul actual, inițiativa Muzeului Județean Satu-Mare de a organiza aceste muzee sătești, se înscrie cu succes, spunem noi, în cadrul noilor orientări și programe culturale din România.

VILLAGE MUSEUM – A GATE TO FUTURE

(Summary)

This article is to very important issues: first a short presentation of the village museums that are functioning under the administration of County Museum Satu Mare. The second issue is to underline the importance of this kind of museums and their patrimony.

Village museums are a real alternative to the permanent exhibitions from classical museums, they are the gate to the future in understanding life and culture.

⁴ Butură, V., *Străvechi mărturii de civilizație românească*, p. 127.

⁵ Focșa, G., *Țara Oașului*, p. 275.